

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут міжнародних
відносин ім. Б.Д. Гаврилишина

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННІМВ
ім. Б.Д. Гаврилишина

Ірина ІВАЦУК

« 31 » 2023р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної
роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« 31 » 2023р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни

«ЄВРОПЕЙСЬКІ СТУДІЇ»

Ступінь вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Освітньо-професійна програма	«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Кафедра міжнародних відносин та дипломатії

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практичні	ІРС	Тренінг	СРС	Разом	Екзамен (сем)
Денна	2	4	42	42	5	11	50	150	4

31.08.23р.

Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», затвердженої Вченою Радою ЗУНУ (протокол № 9 від 15.06.2022 р.)

Робочу програму склав д. політ. наук, професор Василь Васильович ГУЛАЙ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин та дипломатії (протокол № 1 від 29.08.2023 р.)

Завідувач кафедри д.е.н., професор Оксана ГУЛАЙ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» (протокол № 1 від 29.08.2023 р.)

Голова групи
забезпечення спеціальності д.іст.н., професор Ігор ДАЦКІВ

Гарант ОПІ д.іст.н., професор Ігор Дацків

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Європейські студії»

1. Опис дисципліни «Європейські студії»

Дисципліна - Європейські студії	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS - 5	Галузь знань - 29 «Міжнародні відносини»	Обов'язкова дисципліна Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів - 4	Спеціальність - 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	Рік підготовки: - 2, семестр: 4 Денна
Кількість змістових модулів - 2	Ступінь вищої освіти - бакалавр	Лекції – 42 год Практичні заняття – 42 год
Загальна кількість годин - 150 год.		Самостійна робота: 50 год. КПЗ, тренінг - 11 год. Індивідуальна робота - 5 год.
Тижневих годин: - 10 год., з них аудиторних - 6 год.		Вид підсумкового контролю - екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Європейські студії»

2.1. Мета вивчення дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни «Європейські студії» є формування у студентів наукового розуміння сутності та особливостей інтеграційних процесів у Європі, організаційних та правових засад Європейського Союзу, особливостей євроінтеграційної політики України.

2.2. Завдання вивчення дисципліни. Основними завданнями вивчення дисципліни «Європейські студії» є навчання студентів вмінню орієнтуватися в основних етапах створення ЄС та хвилях розширення; ознайомити студентів з специфікою діяльності інститутів Європейського Союзу та основних правових засад діяльності ЄС; допомогти студентам зорієнтуватися в основних політиках Європейського Союзу; ознайомити студентів з національними системами державного управління в євроінтеграційних процесах; визначити основні євроінтеграційні перспективи України у контексті викликів ХХІ століття.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

СК 14. Здатність здійснювати компаративний аналіз міжнародних інтеграційних процесів з метою розуміння їхніх наслідків для ЄС та України.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни: Обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки «Європейські студії» тісно взаємодіє з такими дисциплінами як: «Міжнародні відносини та світова політика», «Міжнародна інтеграція», «Міжнародні організації».

2.5. Результати навчання:

PH18. Здійснювати компаративний аналіз міжнародних інтеграційних процесів із метою розуміння їхніх наслідків для ЄС та України.

3. Зміст дисципліни «Європейські студії»

Змістовний модуль 1. Передумови створення, еволюція та інституційні особливості Європейського Союзу.

Тема 1. Європа як геополітична та соціально-культурна цілісність.

Походження слова «Європа». Географічні межі Європи. Європейська цивілізація та етапи її розвитку.

Література:4; 6; 13; 14; 15; 17; 24; 25; 27; 28; 33; 34; 39;40;41.

Тема 2. Еволюція європейських інтеграційних процесів.

Передумови й зародження європейських інтеграційних процесів. Історіософські засади європейської інтеграції. Основні теорії європейської інтеграції. Етапи європейської економічної та безпекової інтеграції.

Література:4; 7; 12; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 24; 25; 26; 27; 28; 36; 40 .

Тема 3. Формування та розвиток договірно-правової бази Європейського Союзу.

Договори Європейських Співтовариств. Договір про Європейський Союз. Амстердамський договір. Ніщський договір. Конституція для Європи. Лісабонський договір.

Література:4; 8; 14; 15; 17; 24; 25; 27; 28; 30; 40 .

Тема 4. Створення та розширення Європейського Союзу.

Чотири етапи розширення Європейського Союзу . Brexit – історичні передумови та вплив на подальший розвиток Європейського Союзу. Критерії членства в ЄС. Процедура вступу до ЄС. Ініціатива ЄС «Східне партнерство». Держави-кандидати та перспективи розширення Європейського Союзу на сучасному етапі.

Література:2; 4; 13; 14; 15; 16; 17; 21; 22; 23; 24; 25; 26; 27; 28; 39; 40; 42; 43; 44; 45; 46; 53; 54; 58.

Тема 5. Інституційна система Європейського Союзу.

Історія створення управлінських інституцій та сучасна структура основних органів управління Європейського Союзу. Керівні органи ЄС: Європейська Рада. Рада Європейського Союзу. Європейська Комісія. Європейський Парламент. Суд Європейського Союзу. Інші інституції.

Література:4; 14; 15; 17; 24; 25; 26; 27; 28; 40 .

Тема 6. Система ухвалення рішень Європейським Союзом.

Основні види правових актів Європейського Союзу. Процедура ухвалення рішень. Проблеми у процесі ухвалення та реалізації рішень Європейського Союзу на сучасному етапі.

Література:4; 14; 15; 17; 25; 26; 27; 28; 40 .

Тема 7. Статус людини і громадянина в Європейському Союзі.

Сутність інституту громадянства в ЄС. Основні права, свободи та обов'язки людини та громадянина в Європейському Союзі. Подвійне громадянство ЄС. Вільне пересування осіб у Європейському Союзі та візова політика ЄС.

Література:4; 14; 17; 25; 27; 28; 40 .

Змістовний модуль 2. Спільні та горизонтальні політики ЄС.

Тема 8. Зовнішні відносини та міграційна політика Європейського Союзу.

Дипломатичні відносини. Членство в міжнародних організаціях. Спільна зовнішня політика та політика безпеки. Основні зовнішньополітичні пріоритети Європейського Союзу . Зовнішня та безпекова політика Європейського Союзу після початку широкомасштабної агресії РФ проти України. Відносини з окремими державами та міграційна політика Європейського Союзу на сучасному етапі.

Література:4; 14; 15; 17; 24; 25; 26; 27; 28; 31; 37; 40; 59 .

Тема 9. Спільні політики Європейського Союзу: загальна характеристика.

Бюджетна політика Європейського Союзу. Торговельна політика Європейського Союзу. Політика конкуренції Європейського Союзу. Валютна політика Європейського Союзу.

Література:4; 9; 10; 14; 15; 17; 19; 25; 27; 28; 29; 40; 48; 50; 55; 56 .

Тема 10. Регіональна політика та роль регіонів у Європейському Союзі.

Теоретичні основи регіоналізму. Концептуальні засади європейського регіоналізму та політико-правові аспекти впливу інтеграційних процесів. Інституційний вимір європейського регіоналізму.

Література:4; 14; 15; 17; 20; 24; 25; 26; 27; 28; 40; 49 .

Тема 11. Освітня та молодіжна політика Європейського Союзу.

Основні напрямки освітньої політики ЄС. Європейський простір вищої освіти. Інституційне забезпечення політики вищої освіти ЄС. Стратегії розвитку європейської вищої освіти. Загальноєвропейські структури, відповідальні за реалізацію молодіжної політики. Концептуальні та програмні документи Європейського Союзу щодо підтримки молоді на сучасному етапі.

Література:4; 5; 14; 15; 17; 25; 27; 28; 38; 40; 52; 60 .

Тема 12. Інформаційна та комунікаційна політика Європейського Союзу

Європейський інформаційний простір: сутнісні характеристики та тенденції розвитку. ЄС на шляху від інформаційної до комунікаційної політики. Теорія інформаційної демократії в сучасному європейському інформаційному просторі. Представницька Е-демократія в європейському інформаційному просторі. Особливості інформаційної політики в країнах ЄС. Інформаційне забезпечення європейської інтеграції. Стратегічні комунікації ЄС.

Література:1; 4; 14; 15; 17; 25; 27; 28; 32; 35; 40;47 .

Тема 13. Політика Європейського Союзу у сфері наукових досліджень і технологічного розвитку.

Європейська спільна політика досліджень і розробок. Загальні засади інноваційної політики ЄС. Інституції, які сприяють розвитку інновацій в ЄС. Рамкові програми Європейського Союзу з наукових досліджень та технологічного розвитку.

Література:4; 14; 15; 17; 25; 27; 28; 40 .

Тема 14. Україна та політика європейської інтеграції в умовах повномасштабного вторгнення Росії.

Становлення та основні етапи розвитку відносин України та Європейського Союзу. Реалізація євроінтеграційного напрямку зовнішньої політики України. Угода про асоціацію з ЄС та інструменти реалізації євроінтеграційного курсу

України. Статус України як кандидата в члени ЄС. Еволюція взаємовідносин України та Європейського Союзу в умовах російсько-української війни. Особливості та проблемні питання відносин України з окремими країнами-членами ЄС.

Література: 4; 11; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 22; 24; 25; 26; 27; 28; 37; 40; 42; 43; 44; 45; 46; 51; 53; 54; 58.

4. Структура залікового кредиту дисципліни «Європейські студії»

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	КПЗ, Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Передумови створення, еволюція та інституційні особливості Європейського Союзу.						

Тема 1. Європа як геополітична та соціально-культурна цілісність.	3	3	3	-	5	Пот. оп.
Тема 2. Еволюція європейських інтеграційних процесів.	3	3	4			Пот. оп.
Тема 3. Формування та розвиток договірно-правової бази Європейського Союзу.	3	3	4			Пот. оп.
Тема 4. Створення та розширення Європейського Союзу.	3	3	4			Групові завдання.
Тема 5. Інституційна система Європейського Союзу.	3	3	4	1		Пот. оп.
Тема 6. Система ухвалення рішень Європейським Союзом. Тема 7. Статус людини і громадянина в Європейському Союзі.	3 3	3 3	4 4	1		Групові завдання. Групові завдання
Змістовий модуль 2. Спільні та горизонтальні політики ЄС						
Тема 8. Зовнішні відносини та міграційна політика Європейського Союзу.	3	3	4	1	11	Пот. оп.
Тема 9. Спільні політики Європейського Союзу: загальна характеристика	3	3	3			Пот. оп.
Тема 10. Регіональна політика та роль регіонів у Європейському Союзі.	3	3	3	1		Групові завдання
Тема 11. Освітня та молодіжна політика Європейського Союзу.	3	3	3			Групові завдання
Тема 12. Інформаційна та комунікаційна політика Європейського Союзу	3	3	3			Пот. оп.
Тема 13. Політика Європейського Союзу у сфері наукових досліджень і технологічного розвитку	3	3	3			Пот. оп.
Тема 14. Україна та політика європейської інтеграції в умовах повномасштабного вторгнення Росії.	3	3	4	1		Пот. оп.
Всього:	42	42	50	5		

5. Тематика практичних занять

Тема 1. Європа як геополітична та соціально-культурна цілісність..

(3 год)

Мета: розкрити появу та еволюцію Європи як геополітичної та соціально-культурної цілісності

Питання для обговорення:

1. Походження слова «Європа».
2. Географічні межі Європи.
3. Європейська цивілізація та етапи її розвитку.

Рекомендована література: [4; 6; 13; 14; 15; 17; 24; 25; 27; 28; 33; 34; 39;40;41.].

Тема 2. Еволюція європейських інтеграційних процесів.

(3 год)

Мета: дослідити основні етапи європейської інтеграції.

Питання для обговорення:

1. Передумови й зародження європейських інтеграційних процесів.
2. Історіософські засади європейської інтеграції.
3. Основні теорії європейської інтеграції.
4. Етапи європейської економічної та безпекової інтеграції.

Рекомендована література: [4; 7; 12; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 24; 25; 26; 27; 28; 36; 40].

Тема 3. Формування та розвиток договірно-правової бази Європейського Союзу.

(3 год)

Мета: проаналізувати передумови формування, основні засади та договірно-правової бази Європейського Союзу.

Питання для обговорення:

1. Договори Європейських Співтовариств.
2. Договір про Європейський Союз.
3. Амстердамський договір.
4. Ніщський договір.
5. Конституція для Європи.
6. Лісабонський договір.

Рекомендована література: [4; 8; 14; 15; 17; 24; 25; 27; 28; 30; 40].

Тема 4. Створення та розширення Європейського Союзу.

(3 год)

Мета: Проаналізувати створення та етапи розширення Європейського Союзу.

Питання для обговорення:

1. Чотири етапи розширення Європейського Союзу .
2. Brexit – історичні передумови та вплив на подальший розвиток Європейського Союзу
3. Критерії членства в ЄС. Процедура вступу до ЄС.
4. Ініціатива ЄС «Східне партнерство».

5. Держави-кандидати та перспективи розширення Європейського Союзу на сучасному етапі.

Рекомендована література: [2; 4; 13; 14; 15; 16; 17; 21; 22; 23; 24; 25; 26; 27; 28; 39; 40; 42; 43; 44; 45; 46; 53; 54; 58.

].

Тема 5. Інституційна система Європейського Союзу.

(3 год)

Мета: Проаналізувати еволюцію та сучасний стан інституційної системи Європейського Союзу.

Питання для обговорення:

1. Історія створення управлінських інституцій та сучасна структура основних органів управління Європейського Союзу.

2. Керівні органи ЄС: Європейська Рада. Рада Європейського Союзу. Європейська Комісія. Європейський Парламент. Суд Європейського Союзу.

3. Інші інституції.

Рекомендована література: [4; 14; 15; 17; 24; 25; 26; 27; 28; 40].

Тема 6. Система ухвалення рішень Європейським Союзом.

(3 год)

Мета: проаналізувати систему ухвалення рішень Європейським Союзом.

Питання для обговорення:

1. Основні види правових актів Європейського Союзу.

2. Процедура ухвалення рішень.

3. Проблеми у процесі ухвалення та реалізації рішень Європейського Союзу на сучасному етапі.

Рекомендована література: [4; 14; 15; 17; 25; 26; 27; 28; 40].

Тема 7. Статус людини і громадянина в Європейському Союзі.

(3 год)

Мета: дослідити еволюцію статусу людини і громадянина в Європейському Союзі.

Питання для обговорення:

1. Сутність інституту громадянства в ЄС.

2. Основні права, свободи та обов'язки людини та громадянина в Європейському Союзі.

3. Подвійне громадянство ЄС.

4. Вільне пересування осіб у Європейському Союзі та візова політика ЄС.

Рекомендована література: [4; 14; 17; 25; 27; 28; 40].

Тема 8. Зовнішні відносини та міграційна політика Європейського Союзу.

(3 год)

Мета: проаналізувати зовнішні відносини та міграційну політику Європейського Союзу.

Питання для обговорення:

1. Дипломатичні відносини.

2. Членство в міжнародних організаціях.

3. Спільна зовнішня політика та політика безпеки.
 4. Основні зовнішньополітичні пріоритети Європейського Союзу .
 5. Зовнішня та безпекова політика Європейського Союзу після початку широкомасштабної агресії РФ проти України.
 6. Відносини з окремими державами та міграційна політика політика Європейського Союзу на сучасному етапі.
- Рекомендована література:* [4; 14; 15; 17; 24; 25; 26; 27; 28; 31; 37; 40; 59 .].

Тема 9. Спільні політики Європейського Союзу: загальна характеристика.

(3 год)

Мета: проаналізувати базові напрямки спільних політик ЄС.

Питання для обговорення:

1. Бюджетна політика Європейського Союзу.
2. Торговельна політика Європейського Союзу.
3. Політика конкуренції Європейського Союзу.
4. Валютна політика Європейського Союзу.

Рекомендована література: [4; 9; 10; 14; 15; 17; 19; 25; 27; 28; 29; 40; 48; 50; 55; 56].

Тема 10. Регіональна політика та роль регіонів у Європейському Союзі.

(3 год)

Мета: Дослідити місце та роль регіонів у формуванні й реалізації відповідної політики ЄС.

Питання для обговорення:

1. Теоретичні основи регіоналізму.
2. Концептуальні засади європейського регіоналізму та політико-правові аспекти впливу інтеграційних процесів.
3. Інституційний вимір європейського регіоналізму.

Рекомендована література: [4; 14; 15; 17; 20; 24; 25; 26; 27; 28; 40; 49].

Тема 11. Освітня та молодіжна політика Європейського Союзу.

(3 год)

Мета: проаналізувати освітню та молодіжну політику Європейського Союзу.

Питання для обговорення:

1. Основні напрямки освітньої політики ЄС.
2. Європейський простір вищої освіти.
3. Інституційне забезпечення політики вищої освіти ЄС.
4. Стратегії розвитку європейської вищої освіти.
5. Загальноєвропейські структури, відповідальні за реалізацію молодіжної політики.
6. Концептуальні та програмні документи Європейського Союзу щодо підтримки молоді на сучасному етапі.

Рекомендована література: [4; 5; 14; 15; 17; 25; 27; 28; 38; 40; 52; 60].

Тема 12. Інформаційна та комунікаційна політика Європейського Союзу.

(3 год)

Мета: проаналізувати інформаційну та комунікаційну політику Європейського Союзу.

Питання для обговорення:

1. Європейський інформаційний простір: сутнісні характеристики та тенденції розвитку. ЄС на шляху від інформаційної до комунікаційної політики.

2. Теорія інформаційної демократії в сучасному європейському інформаційному просторі.

3. Представницька Е-демократія в європейському інформаційному просторі.

4. Особливості інформаційної політики в країнах ЄС.

5. Інформаційне забезпечення європейської інтеграції.

6. Стратегічні комунікації ЄС.

Рекомендована література: [1; 4; 14; 15; 17; 25; 27; 28; 32; 35; 40;47].

Тема 13. Політика Європейського Союзу у сфері наукових досліджень і технологічного розвитку.

(3 год)

Мета: проаналізувати політика Європейського Союзу у сфері наукових досліджень і технологічного розвитку.

Питання для обговорення:

1. Європейська спільна політика досліджень і розробок.

2. Загальні засади інноваційної політики ЄС.

3. Інституції, які сприяють розвитку інновацій в ЄС.

4. Рамкові програми Європейського Союзу з наукових досліджень та технологічного розвитку.

Рекомендована література: [4; 14; 15; 17; 25; 27; 28; 40].

Тема 14. Україна та політика європейської інтеграції в умовах повномасштабного вторгнення Росії.

(3 год)

Мета: дослідити особливості співробітництва та євроінтеграційну політику України в умовах повномасштабного вторгнення Росії.

Питання для обговорення:

1. Становлення та основні етапи розвитку відносин України та Європейського Союзу.

2. Реалізація євроінтеграційного напрямку зовнішньої політики України.

3. Угода про асоціацію з ЄС та інструменти реалізації євроінтеграційного курсу України .

4. Статус України як кандидата в члени ЄС.

5. Еволюція взаємовідносин України та Європейського Союзу в умовах російсько-української війни.

6. Особливості та проблемні питання відносин України з окремими країнами-членами ЄС.

Рекомендована література: [4; 11; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 22; 24; 25; 26; 27; 28; 37; 40; 42; 43; 44; 45; 46; 51; 53; 54; 58.].

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Європейські студії» студенти виконують самостійно на основі сформованого випадковим чином вибіркового масиву різноманітних даних. Метою виконання КПЗ є успішне засвоєння змісту навчальної дисципліни. КПЗ оформлюється у відповідності із встановленими вимогами; при його виконанні та оформленні студент використовує комп'ютерну техніку. КПЗ оцінюється за 100-бальною шкалою. Виконання КПЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту.

7. Самостійна робота студентів

1. Роль християнства у формуванні європейської ідеї та європейської єдності.
2. Розвиток новітніх «націоналізмів» в сучасній Європі, їхній вплив на європейську ідентичність.
3. Великобританія та її роль у становленні європейського руху.
4. Цілі та принципи європейської економічної інтеграції.
5. Розвиток громадянства Європейського Союзу.
6. Сприйняття «іншого» в європейській культурі та проблеми міграції в сучасній Європі.
7. Українсько-польські відносини в контексті розширення Європейського Союзу.
8. Розвиток інституціональної системи ЄС.
9. Культурна політика Європейського Союзу: принципи та механізми реалізації.
10. Політика ЄС стосовно України на сучасному етапі.
11. Торговельно-економічні відносини України з Європейським Союзом.
12. Транспортна політика ЄС.
13. Сільськогосподарська політика ЄС.
14. Економічна та валютна політика ЄС.

1. Тренінг з дисципліни

Взаємовідносини України та Європейського Союзу

Порядок проведення тренінгу:

1. Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.
2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття.
3. Практична частина реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3-5 осіб з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.
4. Підведення підсумків. Обговорюються результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносилися на тренінгові заняття.

2. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Європейські студії» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;

- оцінювання виконання КПІЗ та участь у тренінгах;
- екзамен.

3. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Європейські студії» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4
20%	20%	20%	40%
Усне опитування під час занять (1-6 теми) - 5 балів за тему - макс. 30 балів Модульна контрольна робота - макс. 70 балів	Усне опитування під час занять (7-14 теми) 5 балів за тему - макс. 40 балів Модульна контрольна робота - макс. 60 балів	Підготовка КПІЗ - макс. 40 балів Захист КПІЗ - макс. 40 балів Участь у тренінгах - макс. 20 балів	Тестові завдання (5 тестів по 5 балів за тест) – макс. 25 балів Теоретичне питання – макс. 35 балів Практичне завдання – макс 40 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

4. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1.	Фліпчарт	1-14
2.	Ноутбук	1-14
3.	Мультимедійний проектор	1-14

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Актуальні проблеми формування та розвитку європейського інформаційного простору [Текст] : кол. моногр./ за заг. ред. Є. Б. Тихомирової. Луцьк: ВМА «Терен», 2012. - 354 с.

2. Близняк О. А. Роль держав Вишеградської групи у формуванні східної політики Європейського Союзу [Текст]: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук /Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Чернівці : [б.в.], 2021. 20 с..

3. Бутирська І. В. Політичні чинники розвитку соціальної політики в нових державах-членах Європейського Союзу [Текст]: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора

політичних наук / Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Чернівці: [б.в.], 2018. 40 с.

4. Вступ до європейських студій[Текст]: навчальний посібник / За ред. Дм. Шевчука, В. Лебедюка, О. Шершньової та Т. Стемпневського. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2020. 278 с.

5. Геополітичні аспекти реалізації соціальної політики держави[Текст]: кол. монографія / Пірен М. І., Мандрик М. В., Кармалюк С. П. [та ін.]; за наук. ред. д.соц. н., проф. М. І. Пірен, д.і.н., доц. М. В. Мандрик. Чернівці: Техдрук, 2016. 396 с.

6. Глобалізація: співвідношення міжнародних та національних економічних інтересів під впливом нових викликів [Текст] : матеріали VIII міжнар. наук.-практ. конф., 9 квіт. 2021 р. / [за ред. Деркач Т. В.]; Міжнар. гуманітар. ун-т [та ін.]. - Одеса : МГУ, 2021. - 95 с.

7. Глобалізація і суспільство: національний, міжнародний та зарубіжний виміри [Текст] : монографія / Т. В. Корнякова [та ін.]; [ред.: Т. В. Корнякова, Н. С. Юзікова]; Дніпров. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. - Дніпро : Ліра, 2021. - 447 с.

8. Грицяк І.А., Говоруха В.В., Стрельцов В.Ю. Правова та інституційна основи Європейського Союзу[Текст]: підручник / За заг.ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, О. Рудіка, Л. Прокопенка, В. Стрельцова. Харків.: Вид-во ХарІ НАДУ «Магістр», 2009. – 620 с.

9. Грубінко А. В., Мартинов А. Ю. Європейський Союз після Brexit : продовження історії : монографія. Тернопіль: Ю.В. Осадца; Київ : [б.в.], 2021. 258 с.

10. Дзяд О. В., Рудік О. М. Спільні політики Європейського Союзу та їх значення для України [Текст]: навчальний посібник / За заг.ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, Л. Прокопенка, В. Стрельцова. - Київ: Міленіум, 2009. – 668 с.

11. Добржанська О. О. Ініціатива “Східне партнерство” в реалізації зовнішньої політики Європейського Союзу [Текст]: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук / Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. - Чернівці: Видавництво Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, 2012. - 20 с.

12. Економіка у європейській інтеграції[Текст]: навч. посібник / В. А. Зеленко, О. Г. Гупало, А. В. Стасишин. - Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. - 464 с.

13. Євроатлантична інтеграція України. Історія та сучасність [Текст] : навч. посіб. / І. Я. Тодоров ; ДВНЗ “Ужгород. нац. ун-т”, [Навч.-наук. ін-т євроінтеграц. дослідж.]. - Ужгород : УжНУ, 2022. - 375 с.

14. Європейська інтеграція[Текст]: навч. посіб. / за ред. М. І. Макаренка, Л. І. Хомутенко; [М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко, І. І. Д'яконова та ін.]. - Київ: Центр учбової літератури”, 2014. - 344 с.

15. Європейська та євроатлантична інтеграція[Текст]: навчальний посібник / [О. В. Баула, Т. В. Божидарнік Т. М. Вісіна та ін.]за заг. ред О. М. Лютк. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 376 с.

16.Європейська та євроатлантична інтеграція України: стан і перспективи реалізації (2014-2022 рр.) [Текст] : монографія / І. В. Артёмов [та ін.]; ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т", Навч.-наук. ін-т євроінтеграц. дослідж. - Ужгород : ДВНЗ "УжНУ", 2022. - 282 с.

17. Європейська інтеграція[Текст]: навчальн. посіб. / Л. Л. Лазебник, Е. В. Прушківська. Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2015. 272 с.

18.Європейська інтеграція: пріоритети стратегічного розвитку національного господарства України [Текст] : колект. монографія / [О. І. Авраменко та ін. ; за заг. ред. А. Б. Почтовюк] ; Кременчуц. нац. ун-т ім. Михайла Остроградського. - Кременчук : Олексієнко В. В. [вид.], 2020. - 356 с.

19.Європейська інтеграція у сфері оцінки впливу на довкілля [Текст] : [у 3 ч.]. - Київ : Норма, 2018. Ч. 1 : Оцінка впливу на довкілля: міжнародні стандарти, досвід інших країн і передумови до запровадження нової моделі оцінки впливу на довкілля в Україні та її основні елементи / [Єлизавета Алексєєва та ін.]. - 2018. - 133 с.

20 . Європейська регіональна політика [Текст] : підруч. для студентів ВНЗ III - IV рівнів акредитації / [А. І. Крисоватий та ін.]; за ред. Крисоватого А. І. та Ліщинського І. О. ; Тернопіл. нац. екон. ун-т. - Тернопіль : Економічна думка ЗУНУ, 2020. - 235 с.

21. Європейський Союз після Brexit : продовження історії [Текст]: монографія /А.В. Грубінко, А.Ю. Мартинов ; Західноукраїнський національний університет, Центр стратегічної аналітики та

міжнародних студій. Тернопіль : Ю.В. Осадца ; Київ : [б.в.], 2021. 257 с.

22.Європейський Союз у мінливому світі [Текст] : монографія / [С. В. Андрущенко та ін. ; за ред. В. В. Копійка] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, НН Ін-т міжнар. відносин. - Київ : О. Зень [вид.], 2022. - 218 с.

23.Європейський Союз після Brexit: продовження історії [Текст] : монографія / Грубінко А. В., Мартинов А. Ю. ; Західноукр. нац. ун-т, Центр стратег. аналітики та міжнар. студій. - Тернопіль ; Київ : Осадца Ю. В. [вид.], 2021. - 257 с.

24.Європейський Союз у міжнародних відносинах [Текст] : навч. посіб. / [В. В. Копійка та ін. ; за ред. В. В. Копійки] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ : Київський університет, 2021. - 559 с.

25.Європейський Союз [Текст] : навч. посіб. / [А. О. Бояр та ін. ; ред.: А. О. Бояр, С. В. Федонюк] ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. - Київ : Освіта України, 2020. - 594 с.

26.Європейський Союз: вчора, сьогодні, завтра [Текст] = Die Europäische Union: Gestern, Heute, Morgen : навч. посіб. / уклад.: Юрій Макар [та ін.] ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : ЧНУ : Рута, 2020. - 399 с.

27.Європейський Союз: загальна інформація, організаційна структура, правова система [Текст] : [слов.-довід.] / [уклад.: Ю. С. Кононенко, І. М. Лубко] ; Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького, Навч.-наук. ін-т економіки і права, Каф. держ.-прав. дисциплін. - Черкаси : Гордієнко Є. І., 2019. - 306 с.

28.Європейський Союз: теорія і практика інтеграції заради успіху [Текст] : навч. посіб. / [Матвійчук А. В. та ін.] ; за заг. ред. А. В. Матвійчука ; Міжнар. екон.-гуманітар. ун-т ім. С. Дем'янчука. - Рівне : Волинські береги, 2019. - 155 с.

29.Європейські студії у фінансах[Текст]: навч. посіб. / І. О. Школьник, А. Ю. Семног, В. М. Кремень та ін.; за заг. ред. І. О. Школьник, А. Ю. Семенова. Суми: Сумський державний університет, 2017. 214 с.

30. Закарпатські правові читання. Розвиток правової системи та європейська інтеграція України [Текст] : матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 трав. 2021 р., м. Ужгород / [редкол.: М. В. Онішук та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т, Юрид. ф-т, НДІ порівнял. публ. права та міжнар. права, Ліга студентів Асоц. правників України. - Ужгород : РІК-У, 2021. - 304 с.

31. Зарембо К. В. Спільна політика безпеки та оборони ЄС як чинник впливу на реалізацію безпекових інтересів України [Текст]: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук / Національний інститут стратегічних досліджень. Київ, 2016. 16 с.

32. Інформаційне забезпечення транскордонного співробітництва України: практичні аспекти[Текст]: кол.моногр. / Є. Б. Тихомирова, Н. П. Карпчук, Б. М. Юськів [та ін.]; за заг. ред. А. М. Митко. Луцьк: Вежа-друк, 2014. 288 с.

33. Історія політичної думки[Текст]: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, І. Ю. Вільчинська, В. В. Гулай та ін.]; 2-е вид., перероб. і доп. –Львів : «Новий Світ–2000», 2022. – Т.2.: ХХ – початок ХХІ ст. 598 с.

34. Історія політичної думки[Текст]: підручник / за заг. ред. Н. М. Хоми [І. В. Алексеєнко, Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. В. Гулай та ін.]. Львів : «Новий Світ – 2000», 2022. 1000 с.

35. Карпчук Н. П. Засади комунікаційної політики: досвід країн-членів Європейського Союзу[Текст]: монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 439 с.

36. Кацин М. Ю. Європейська економічна міждержавна інтеграція (XIX ст. – кін. 40-х рр. ХХ ст.) : історико-правове дослідження[Текст]: монографія. Одеса: Фенікс, 2016. 286 с.Лушагіна Т. В. Європейські студії: навчально-методичні матеріали. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. Вип. 251. 68 с. (Методична серія).

37. Кирилко Д. С. Політичні аспекти двосторонніх відносин Європейського Союзу й Азербайджану, Грузії, Молдови та України [Текст]:автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук /Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Міністерство освіти і науки України. - Київ: , 2021. 20 с.

38. Колесник В. Ю. Правові основи освітньої політики ЄС [Текст]: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук / Національний університет 2Одеська юридична академія”. Одеса, 2020. 20 с.

39. Контрверсійні практики розвитку прикордоння: світовий досвід узгодження

- суперечностей[Текст]. Науково-аналітична доповідь. А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу), В.В. Солошенко, О.Ф. Деменко [та ін.]. Київ: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. 192 с.
40. Мальська М. П., Антонюк Н. В. Основи європейської інтеграції[Текст]: підручник. Київ: ЦУЛ, 2017. 320 с.
41. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи [Текст]: підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко, В. В. Гулай та ін.]. Львів : «Новий Світ-2000», 2022. Т. 1. Методологічний підхід. - 516 с.
42. Правові засади європейської та євроатлантичної інтеграції України: досягнення та перспективи[Текст] : збірник матеріалів Шостої міжнародної науково-практичної конференції (Національний університет "Львівська політехніка", Львів, 25 листопада 2022 року) / [упорядкування Я.С. Богів]. Львів : Каменяр, 2023. 186 с.
43. Перспективи розвитку ініціативи ЄС "Східне партнерство" в умовах сучасних геополітичних викликів [Текст]: монографія / Я. Б. Турчин, О. Я. Івасечко, О. О. Цебенко, І. Ю. Сухорольська, Д. Т. Рослонь. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2022. – 224 с.
44. Нагорняк І. М.. Політика сусідства у відносинах ЄС з державами-учасницями ініціативи східного партнерства[Текст]: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ :, 2019. 20 с.
45. Новий порядок денний для Європи та Європейського Союзу: причини – напрями – пріоритетні цілі[Текст]: монографія / колектив авторів; за наук. ред. Я. Турчин, Т. Астравович-Лейк. – Львів–Ольштин: Видавництво Львівської політехніки; Інститут Політичних Наук, Вармінсько-Мазурський Університет в Ольштині, 2023. – 316 с.
46. Перспективи розвитку ініціативи ЄС "Східне партнерство" в умовах сучасних геополітичних викликів[Текст] : монографія /Я. Б. Турчин ... [та ін.] ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет "Львівська політехніка". Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2022. 222 с. ;
47. Піпченко Н. Європейські комунікації[Текст]: Навчальний посібник. - Київ: ВАДУКС, 2021. - 136 с.
48. Ринки природного газу України та ЄС: лібералізація та інтеграція [Текст] : монографія / Р. С. Юхимець ; [наук. ред. канд. екон. наук Р. З. Подолець] ; НАН України, ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". - Київ : , 2021. - 195 с.
49. Ростецька С. І. Регіональна ідентичність і національна держава [Текст]: політика неприйняття та пошук компромісів у політичному просторі сучасної Європи: монографія. - Одеса : Гельветика, 2021. - 312 с.
50. Секторальна інтеграція України до ЄС: передумови, перспективи, виклики [Текст] / Razumkov centre, Konrad Adenauer Stiftung. - Київ : Заповіт, 2020. - 99 с.
51. Сіцінський Н. А. Державне управління забезпеченням національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері в умовах європейської та євроатлантичної інтеграції [Текст]: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління / Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України. Київ, 2020.
52. Сучасний європейський досвід формування та реалізації молодіжної політики[Текст]: Навч. посіб. / С. І. Бородін, Ю. В. Борисова, Н. М. Літвінова, І. В. Хохрякова. - Дніпропетровськ: Пороги, 2008. - 116 с
53. Східна політика Європейського Союзу: здобутки, виклики та перспективи[Текст]: Монографія [за наук. ред. Я.Турчин, Т.Астравович-Лейк, О.Горбача]. – Львів-Olsztyn: «РОМУС-ПОЛІГРАФ», 2021. – 230 с.
54. Східне партнерство в зовнішній політиці Польщі [Текст]: монографія /Д.Т. Рослонь, Я.Б. Турчин, О.Я. Івасечко ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет "Львівська політехніка". - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021.- 173 с.
55. Тарасенко І. О. Європейська та українська практика захисту прав споживачів фінансових послуг[Текст] : навчальний посібник /[І.О. Тарасенко]; Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет технологій та дизайну. Київ : КНУТД, 2023. 207 с.
56. Торговельна політика ЄС та Україна [Текст]: навчальний посібник. - Суми : Сумський

державний університет, 2019. - 142 с.

57. Україна в історії Європи XIX - початку XXI ст. [Текст]: історичні нариси / [С.В. Віднянський ... [та ін.] ; за редакцією С.В. Віднянського] ; Національна академія наук України, Інститут історії України. - Київ : Інститут історії України НАН України, 2020.- 814 с.

58. Україна в координатах Східного партнерства [Текст]: пошук геополітичних пріоритетів крізь призму національної безпеки: матеріали інтернет-конференції. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2023. - 82 с.

59. Фогель Х. Є. Політичні аспекти становлення та розвитку міграційної політики Європейського Союзу [Текст]: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук / Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. - Чернівці: [б.в.], 2018. - 22 с.

60. Хоружий Г. Ф. Європейська політика вищої освіти [Текст]. Монографія. - Полтава: Дивосвіт, 2016. - 384 с

61. Evaluating and systematically improving the European Union's nature protection network towards current and potential ecoregion representation targets [Text] : diss. / Müller Anke ; Max-Planck-Inst. für Meteorologie, Intern. Max Planck research school on Earth system modelling. - Hamburg, 2020. - VII, 111 p.

62. Deep and comprehensive free trade agreement with the EU: advantages and downsides for the Ukrainian society [Text] : 562453-EPP-1-2015-UA-EPPJMO-Module : monogr. / Hanna Duhinets [et al.] ; ed. by Hanna Duhinets ; Kyiv nat. univ. of trade and economics. - Kyiv : Kyiv national univ. of trade and economics, 2019. - 211 p.

63. Competitiveness of the agrarian sector of Ukraine in the conditions of integration to the European market [Text] : sci. monogr. / Serhii Kozlovskiy [et al.] ; Econ. laboratory for transition research. - Podgorica : ELIT, 2021. - 231 p.

64. Visegrad Group: a form of establishment and development of European integration [Text] : collective monogr. / [O. Bobro et al.] ; ed. by: Andriy Krysovaty, Temur Shengelia ; Ivane Javakhishvili Tbilisi State Univ., West Ukr. Nat. Univ. - Tbilisi : Universal : TSU, 2021. - 303 p.

65. English. European and Euro-Atlantic integration [Text] : a textbook for civil servants a. local government employees / Yulia Glukhova [et al.] ; Petro Mohyla Black Sea nat. univ. - 3rd ed., updated. - Mykolayiv : PMBSNU publ. house, 2018. - 335 p.

Додаткові електронні ресурси

66. Європейська Комісія. - Режим доступу: https://commission.europa.eu/index_en

67. Європейський парламент. - Режим доступу: <https://www.europarl.europa.eu/portal/en>

68. Євроінтеграційний портал. - Режим доступу: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/>

69. Офіс Віце-прем'єрки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції. - Режим доступу: https://eu-ua.kmu.gov.ua/?fbclid=IwAR1iLiRB3m93bfQq6hKpFUoJ2M-cDTyxO8fPijFnq9ZJHnb_NXQM_ID8Kw

70. Представництво Європейського Союзу в Україні. - Режим доступу: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk?s=232